

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA
ENTONIJA MAIKLA KOLINSA [ANTHONY MICHAEL COLLINS]
SECINĀJUMI,
sniegti 2024. gada 26. septembrī¹

Lieta C-254/23

***INTERZERO Trajnostne rešitve za svet brez odpadkov d.o.o.,
Interzero Circular Solutions Europe GmbH,
un citi,
Surovina, družba za predelavo odpadkov d.o.o.,
DINOS, družba za pripravo sekundarnih surovin d.o.o.,
un citi
pret
Državni zbor Republike Slovenije***

(*Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa, Slovēnija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Atkritumi – Vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumi – Brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība – Direktīva 2006/123/EK – Direktīva 2008/98/EK – Hartas 16. un 17. pants – Tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principi – Samērīgums

I. Ievads

1. Slovēnijas Republika ievieša ražotāja paplašinātas atbildības (turpmāk tekstā – “RPA”) sistēmu² noteiktām patēriņa preču kategorijām. Saskaņā ar sistēmu atbildība par RPA pienākumu izpildi attiecībā uz katru šādu kategoriju ir uzticēta vienai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka. *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa, Slovēnija) uzdod Tiesai desmit jautājumus par sistēmas saderību ar noteikumiem par vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem (turpmāk tekstā – “VTNP”), iekšējo tirgu un dažām Savienības sekundāro tiesību aktu normām.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² Dalībvalstis pieņem RPA shēmas, lai nodrošinātu, ka preču ražotāji uzņemas finansiālu un organizatorisku atbildību par savu izstrādājumu atkritumu apsaimniekošanu.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Pakalpojumu direktīva

2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū³ (turpmāk tekstā – “Pakalpojumu direktīva”) 8., 40. un 70. apsvērumā ir noteikts:

“(8) Ir lietderīgi tos šīs direktīvas noteikumus, kas attiecas uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu brīvu apriti, piemērot tikai tiktāl, ciktāl attiecīgās darbības ir atvērtas konkurencei, lai tie neliktu dalībvalstīm vai nu liberalizēt vispārējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumus vai privatizēt publiskās struktūras, kas sniedz šādus pakalpojumus, vai atcelt pastāvošos monopolus attiecībā uz citām darbībām vai noteiktiem izplatīšanas pakalpojumiem.

[..]

(40) Jēdzienu “sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm”, uz ko ir atsaucies dažos šīs direktīvas noteikumos, pakāpeniski ir izstrādājusi Tiesa savā judikatūrā attiecībā uz Līguma 43. un 49. pantu, un tas var turpināt attīstīties. Šis jēdziens, kā tas atzīts Tiesas judikatūrā, aptver vismaz šādas jomas: [..] vides [..] aizsardzība [..]

[..]

(70) Šīs direktīvas nolūkos un neskarot Līguma 16. pantu, pakalpojumus var uzskatīt par vispārējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumiem vienīgi tad, ja tos sniedz, izpildot īpašu uzdevumu sabiedrības interesēs, kuru pakalpojumu sniedzējam uzticējusi attiecīgā dalībvalsts. Šāda uzticēšana būtu jāveic ar vienu vai vairākiem aktiem, kuru veidu nosaka attiecīgā dalībvalsts, un tajā būtu jānorāda konkrētā uzdevuma precīzs apraksts.”

3. Saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 1. pantu:

“[..]

2. Šī direktīva neattiecas ne uz vispārējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumu liberalizāciju, kurus var sniegt vienīgi publiskas vai privātas struktūras, nedz arī uz tādu publisko struktūru privatizāciju, kuras sniedz pakalpojumus.

3. Šī direktīva neattiecas ne uz pakalpojumu sniedzēju monopolu likvidēšanu, nedz uz dalībvalstu piešķirtu atbalstu, uz ko attiecas Kopienas konkurences noteikumi.

Šī direktīva neietekmē dalībvalstu brīvību saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem noteikt, ko tās uzskata par vispārējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumiem, kā šie pakalpojumi būtu jāorganizē un jāfinansē saskaņā ar noteikumiem par valsts atbalstu un kādi īpaši pienākumi būtu jānosaka šo pakalpojumu sakarā.

³ OV 2006, L 376, 36. lpp.

[..]”

4. Pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikts, ka tā neattiecas uz vispārējās nozīmes pakalpojumiem, kas nav saimnieciski pakalpojumi. Pakalpojumu direktīvas 4. pantā jēdzieni “prasība” un “sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm” definēti šādi:

- “7) “prasība” ir jebkurš pienākums, aizliegums, nosacījums vai ierobežojums, kas paredzēts dalībvalstu normatīvajos vai administratīvajos aktos vai kas izriet no judikatūras, administratīvās prakses, profesionālo organizāciju noteikumiem vai profesionālo apvienību vai citu profesionālo organizāciju kopējiem noteikumiem, kuri pieņemti, tām rīkojoties juridiski patstāvīgi; par prasībām šīs direktīvas izpratnē neuzskata noteikumus, kas ietverti koplīgumos, par kuriem vienojušies sociālie partneri;
- 8) “sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm” ir iemesli, kas par tādiem atzīti Tiesas judikatūrā, tostarp šādi iemesli: [...] vides un pilsētvides aizsardzība [...]”.

5. Saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 15. pantu:

“1. Dalībvalstis pārbauda, vai saskaņā ar to tiesību sistēmu tiek piemērota kāda no 2. punktā minētajām prasībām, un nodrošina, ka visas šādas prasības atbilst 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Dalībvalstis pielāgo savus normatīvos vai administratīvos aktus tā, lai tie atbilstu šiem nosacījumiem.

2. Dalībvalstis pārbauda, vai to tiesību sistēmā kā nosacījums, lai atļautu piekļuvi pakalpojumu darbībai vai tās veikšanu, ir paredzēta atbilstība jebkurai no šādām nediskriminējošām prasībām:

- a) kvantitatīvi vai teritoriāli ierobežojumi, jo īpaši tādu ierobežojumu veidā, kas noteikti saistībā ar iedzīvotāju skaitu vai saistībā ar minimālo ģeogrāfisko attālumu starp pakalpojumu sniedzējiem;

[..]

- c) prasības, kas saistītas ar kapitāla daļu vai akciju turēšanu uzņēmumā;

- d) prasības, [...] kas konkrētiem pakalpojuma sniedzējiem paredz piekļuvi attiecīgajai pakalpojumu darbībai sakarā ar darbības īpašo veidu;

[..]

3. Dalībvalstis pārbauda, vai 2. punktā minētās prasības atbilst šādiem nosacījumiem:

- a) nediskriminēšana: prasības nedrīkst ne tieši, ne netieši būt diskriminējošas saistībā ar valstspiederību vai uzņēmumu gadījumā – saistībā ar juridiskās adreses atrašanās vietu;
- b) nepieciešamība: prasībām ir jābūt pamatotām ar sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm;

c) samērīgums: prasībām ir jābūt piemērotām, lai sasniegtu noteikto mērķi; tās nedrīkst būt augstākas, nekā ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai, un nedrīkst pastāvēt iespēja šīs prasības aizstāt ar citiem mazāk ierobežojošiem pasākumiem, ar kuriem sasniedz to pašu rezultātu.

4. Šā panta 1., 2. un 3. punkts attiecas uz tiesību aktiem vispārējas ekonomiskas nozīmes pakalpojumu jomā vienīgi tiktāl, ciktāl šo punktu piemērošana juridiski vai faktiski nekavē veikt tiem uzticēto uzdevumu.”

6. Saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 16. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis ievēro pakalpojumu sniedzēju tiesības sniegt pakalpojumus dalībvalstī, kas nav valsts, kurā tie veic uzņēmējdarbību.

Dalībvalsts, kurā sniedz pakalpojumu, tās teritorijā nodrošina brīvu piekļuvi pakalpojumu darbībai un brīvību veikt pakalpojumu darbību.

[..]”

7. Saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 17. panta 1. punkta e) apakšpunktu 16. pantu nepiemēro vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem, kurus sniedz citā dalībvalstī, tostarp atkritumu apstrādei.

2. *Atkritumu pamatdirektīva*

8. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu⁴ (turpmāk tekstā – “Atkritumu pamatdirektīva”) 27. apsvērumu:

“Šajā direktīvā ieviestā ražotāja paplašinātā atbildība ir viens no līdzekļiem, kā atbalstīt preču projektēšanu un ražošanu, pilnībā ņemot vērā un veicinot efektīvu resursu izmantošanu visā to aprites ciklā, tostarp remontu, atkārtotu izmantošanu, demontāžu un pārstrādi, netraucējot preču brīvu apriti iekšējā tirgū.”

9. Atkritumu pamatdirektīvas⁵ 3. panta 21. punktā “ražotāja paplašinātās atbildības shēma” definēta kā “dalībvalstu veiktu pasākumu kopums, ar ko nodrošināt, lai produktu ražotājiem būtu finansiāla atbildība vai finansiāla un organizatoriska atbildība īstenot pārvaldību tajā produkta aprites cikla posmā, kad tas kļuvis par atkritumiem”.

10. Saskaņā ar Atkritumu pamatdirektīvas 8. panta 1. punktu⁶:

“Lai veicinātu atkritumu atkārtotu izmantošanu un rašanās novēršanu, pārstrādi un atkritumu citādu reģenerāciju, dalībvalstis veic ar tiesību aktiem saistītus un citus pasākumus, lai nodrošinātu, ka katrai fiziskai vai juridiskai personai, kura profesionālos nolūkos projektē, ražo un apstrādā, pārdod vai importē produktus (produkta ražotājs) ir ražotāja paplašinātā atbildība.

⁴ OV 2008, L 312, 3. lpp.

⁵ Redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem (OV 2018, L 150, 109. lpp.), kuras mērķis bija definēt RPA jēdzienu un noteikt tam minimālās prasības.

⁶ Redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2018/851.

Šādi pasākumi var būt atpakaļ nodotu produktu un atkritumu pieņemšana, kas paliek pēc šo produktu lietošanas, kā arī atkritumu tālāka apsaimniekošana un finansiāla atbildība par šādu darbību. Šajos pasākumos var iekļaut pienākumu sniegt publiski pieejamu informāciju par to, cik lielā mērā attiecīgais produkts ir atkārtoti izmantojams un pārstrādājams.

Ja šādi pasākumi ietver arī ražotāja paplašinātās atbildības shēmu izveidi, piemēro 8.a pantā noteiktās vispārīgās minimālās prasības.

Dalībvalstis var nolemt, ka produktu ražotājiem, kas pēc savas iniciatīvas veic finansiālus vai finansiālus un organizatoriskus pienākumus attiecībā uz apsaimniekošanu tajā produkta aprites cikla posmā, kad tas kļuvis par atkritumiem, būtu jāpiemēro dažas vai visas vispārīgās minimālās prasības, kas noteiktas 8.a pantā.”

11. Atkritumu pamatdirektīvas 8.a pantā⁷ noteiktas vispārīgās minimālās prasības RPA shēmām. Saskaņā ar šīm prasībām kopsakarā ar Direktīvas (ES) 2018/851 14. apsvērumu ražotāji var pildīt savus RPA pienākumus individuāli vai kolektīvi.

B. Valsts tiesības

12. Iepriekšējais *Zakon o varstvu okolja*⁸ (agrākais Vides aizsardzības likums) paredzēja, ka izstrādājumu ražotāji var pildīt savus atkritumu apsaimniekošanas pienākumus vai nu individuāli vai kolektīvi, izveidojot apvienību ar citiem ražotājiem. Izstrādājumu ražotāji šajā nolūkā varēja arī izmantot viena vai vairāku saimnieciskās darbības veicēju pakalpojumus.

13. Jaunais *Zakon o varstvu okolja*⁹ (jaunais Vides aizsardzības likums) atceļ minēto tiesisko regulējumu. Patērīņa preču ražotājiem savi RPA pienākumi jāpilda ar tādas kolektīvas organizācijas starpniecību, ko šim nolūkam pilnvaro kompetentas valsts iestādes. Ražotājiem, kas laiž tirgū vismaz 51 % noteiktas kategorijas izstrādājumu, jāizveido kolektīva organizācija ar šiem izstrādājumiem saistīto atkritumu apsaimniekošanai¹⁰. Šādu preču ražotājiem, kas nav kolektīvās organizācijas kapitāldaļu turētāji, ir jāpilda savi RPA pienākumi, noslēdzot līgumu ar šo organizāciju. Lai gan katrai kolektīvajai organizācijai ir likumisks monopols, lai nodrošinātu RPA pienākumu izpildi, tā darbojas bez peļņas gūšanas nolūka. Kolektīvās organizācijas nodrošina ar noteiktas kategorijas izstrādājumu saistīto atkritumu savākšanu un apstrādi, taču tās nesavāc un neapstrādā šos atkritumus, jo šos uzdevumus veic neatkarīgi saimnieciskās darbības subjekti saskaņā ar līgumiem, kuru slēgšanas tiesības kolektīvās organizācijas piešķir katru gadu¹¹. Neatkarīgi no tā, vai tie ir kolektīvās organizācijas biedri vai noslēguši ar to līgumu, visi ražotāji par kolektīvās organizācijas sniegtajiem pakalpojumiem maksā vienādu maksu, kas aprēķināta, pamatojoties uz izmaksu atgūšanu.

⁷ Iekļauts ar Direktīvu 2018/851.

⁸ Slovēnijas Oficiālais Vēstnesis Nr. 39/06.

⁹ Slovēnijas Oficiālais Vēstnesis Nr. 44/22.

¹⁰ Kolektīvā organizācija var nodrošināt, ka RPA pienākumi tiek izpildīti attiecībā uz vairākām izstrādājumu kategorijām.

¹¹ Kolektīvajām organizācijām un to kapitāldaļu turētājiem aizliegts sniegt atkritumu savākšanas un atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus, un tiem nedrīkst būt tiešas vai netiešas finansiālas intereses uzņēmumos, kas sniedz šos pakalpojumus. Uz ražotājiem, kas noslēdz līgumu ar kolektīvo organizāciju, lai izpildītu savus RPA pienākumus, neattiecas neviens no šiem ierobežojumiem.

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14. Eiropas Komisija 2021. gada 9. jūnijā nosūtīja Slovēnijas Republikai argumentētu atzinumu, paužot viedokli, ka tā nav transponējusi Direktīvu 2018/851 noteiktajā termiņā¹². Slovēnijas Republika 2022. gada martā pieņēma jauno Vides aizsardzības likumu. Komisija 2023. gada februārī izbeidza pārkāpuma procedūru saistībā ar Direktīvas 2018/851 netransponēšanu.

15. *Interzero Trajnostne rešitve za svet brez odpadkov d.o.o.* (turpmāk tekstā – “*Interzero*”) un *Surovina družba za predelavo odpadkov d.o.o.* (turpmāk tekstā – “*Surovina*”) ir komercsabiedrības, kas sniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus Slovēnijā. *Interzero* ir Austrijā reģistrētas sabiedrības *Interzero Circular Solutions Europe GmbH* (turpmāk tekstā – “*Interzero Austria*”) meitasuzņēmums. 2022. gadā *Interzero*, *Interzero Austria*, *Surovina*, vairākas Slovēnijas komercsabiedrības, kas darbojas atkritumu apsaimniekošanas nozarē, un vairāki ražotāji, uz kuriem attiecas RPA pienākumi, uzsāka tiesvedību *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa), apgalvojot, ka jaunais Vides aizsardzības likums ir pretrunā noteiktām Slovēnijas Konstitūcijas un Savienības tiesību normām, proti, LESD 49., 56., 102. un 106. pantam, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 16. un 17. pantam un Pakalpojumu direktīvai. Tie apstrīdēja jauno Vides aizsardzības likumu, pamatojoties uz to, ka tas pārveidojot atkritumu apsaimniekošanas saimniecisko darbību par nesaimniecisku darbību, kas paredzēta tikai monopoliem. *Interzero* un *Surovina* uzskatīja, ka Slovēnijas valdība nav nedz pierādījusi, ka saskaņā ar agrāko Vides aizsardzības likumu izmantotā sistēma bijusi neefektīva, ne arī paskaidrojusi, kāpēc atkritumu apsaimniekošanas darbība jāveic bezpeļņas režīmā bez konkurences.

16. Slovēnijas valdība apgalvoja, ka ar jauno Vides aizsardzības likumu ieviestie grozījumi bijuši nepieciešami, lai transponētu Atkritumu pamatdirektīvu un nodrošinātu RPA pienākumu izpildi, proti, atkritumu savākšanu un apstrādi. Jaunā kārtība paredz, ka saskaņā ar to izveidoto pilnvaroto bezpeļņas organizāciju uzdevums ir sekmēt vides mērķu sasniegšanu un tās nepagrūtina komerciāli apsvērumi. Atkritumu pamatdirektīva ļaujot dalībvalstīm pieprasīt RPA pienākumu izpildi, nodibinot vienu kolektīvo organizāciju, ko izveido un pārvalda ražotāji attiecībā uz noteiktas kategorijas izstrādājumiem¹³. Slovēnijas valdība uzskata, ka šāda sistēma ir iedarbīgāka no vides viedokļa, efektīvāka no ekonomiskā viedokļa un vieglāk kontrolējama no atbilstības viedokļa. Slovēnijas valdība uzsver, ka atkritumu savākšana un apstrāde joprojām ir saimnieciska darbība, ko veic trešās personas.

17. *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) 2022. gada 19. maijā apturēja jaunā Vides aizsardzības likuma apstrīdēto normu piemērošanu līdz sprieduma pasludināšanai šajā lietā.

18. *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) vēlas noskaidrot, vai RPA pienākumu izpilde, izveidojot kolektīvu organizāciju tiklu, kam uzticēts pārvaldīt šo uzdevumu, var būt VTNP. Šajā kontekstā tā jautā, vai bezpeļņas monopola izveide ir pretrunā Savienības tiesībām. Tā vaicā, vai Savienības tiesības ļauj dalībvalstīm izlemt, ka konkrēta saimnieciskā darbība ir veicama kā ar saimniecisko darbību nesaistīta darbība. Ja dalībvalstis to var darīt, vai tām ir jāparedz pārejas periods un/vai jāizmaksā kompensācija saimnieciskās darbības subjektiem, kurus skārušas šīs izmaiņas. *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) arī vēlas noskaidrot, vai atsevišķi īpaši noteikumi, piemēram, tie, kuros reglamentēta dalība kolektīvās organizācijās un darbības, ko šīs

¹² Saskaņā ar tās 2. pantu dalībvalstīm bija jāizpilda Direktīvas 2018/851 prasības līdz 2020. gada 5. jūlijam.

¹³ Slovēnijas valdība piebilst, ka Čehijas Republikā un Igaunijā esot paredzēta līdzīga shēma.

organizācijas drīkst veikt, atbilst Savienības tiesībām. Visbeidzot, tai ir šaubas par to, vai ar Savienības tiesībām saderīga ir prasība, ka ražotājiem, kuri nav attiecīgās kolektīvās organizācijas kapitāldaļu turētāji, jāslēdz līgumi par atkritumu apsaimniekošanu ar šo organizāciju.

19. Šādos apstākļos *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

1) Vai par uzņēmumu, kam uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta izpratnē (ievērojot LESD 14. pantu, Protokolu Nr. 26 par sabiedriskajiem pakalpojumiem, kā arī [Direktīvas 2008/98] 8. un 8.a pantu), var uzskatīt juridisku personu, kurai ir ekskluzīvas tiesības veikt no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbību attiecībā uz vienu un tādu pašu veida izstrādājumiem Slovēnijas Republikā, proti, darbību, kas ietver:

- līgumu slēgšanu ar noteiktu izstrādājumu ražotājiem, saskaņā ar kuriem ražotāji uztic minētajai juridiskajai personai ražotāju vārdā garantēt pienācīgu no minētajiem izstrādājumiem radušos atkritumu apsaimniekošanu;
- atkritumu savākšanas un apstrādes sistēmas organizāciju (līgumu slēgšanu ar komercsabiedrībām, kas organizācijas vārdā veic visu no tiem izstrādājumiem, uz kuriem attiecas ražotāja paplašinātā atbildība, radušos atkritumu savākšanu un pienācīgu apstrādi), un
- to izstrādājumu, uz kuriem attiecas ražotāja paplašinātā atbildība un kas tiek laisti tirgū Slovēnijas Republikā, reģistra uzturēšanu, kā arī to savākto un apstrādāto atkritumu reģistra uzturēšanu, kas radušies no izstrādājumiem, uz kuriem attiecas ražotāja paplašinātā atbildība, kā arī šo datu nodošanu ministrijai,

un kurai, veicot minēto darbību, ir pienākums noslēgt līgumus gan ar ražotājiem, uz kuriem gulstas ražotāja paplašinātās atbildības pienākums, gan ar komercsabiedrībām, kas veiks atkritumu savākšanu un apstrādi?

2) Vai [Hartas] 16. un 17. pants, LESD 49., 56. un 106. pants, [Direktīva 2006/123], kā arī [Direktīvas 2008/98] 8. un 8.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru no viena un tāda paša veida izstrādājumu ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbību drīkst leģitīmi veikt viena vienīga juridiska persona dalībvalsts teritorijā bezpeļņas režīmā, un tas nozīmē, ka ienākumi nepārsniedz faktiskos izdevumus par pienākumu, kas izriet no ražotāja paplašinātās atbildības, kolektīvo izpildi un ka minētajai juridiskajai personai peļņa ir jāiegulda tikai no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbības veikšanai un pasākumu īstenošanai?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, vai [Hartas] 16. pants, LESD 49., 56. un 106. pants, tiesiskās drošības princips un tiesiskās palāvības aizsardzības princips, kā arī [Direktīvas 2008/98] par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu 8. un 8.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru dalībvalsts groza no viena un tā paša veida izstrādājumu ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbību, pārveidojot to no tādas darbības ar nolūku gūt peļņu, kas pakļauta regulējumam, orientēta uz tirgu un ko īsteno daudzi saimnieciskās darbības subjekti, darbībā, kuru drīkst veikt tikai viena organizācija un kura tai jāīsteno bez peļņas nolūka otrajā jautājumā minētajā izpratnē?

- 4) Vai trešajā jautājumā minētās Savienības tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru, stājoties spēkā jaunam tiesiskajam regulējumam par to pienākumu kolektīvo izpildi, kas izriet no ražotāja paplašinātās atbildības, rodas tādas sekas *ex lege*, ka notiek tāda ierobežojuma individuālajās attiecībās, kuras dēļ parstāj būt spēkā visi līgumi, kas noslēgti starp saimnieciskās darbības subjektiem, kuri veica ražotāja paplašinātās atbildības kolektīvās izpildes darbību atbilstoši agrākajam tiesiskajam regulējumam, un ražotājiem, uz kuriem gulstas ražotāja paplašinātās atbildības pienākums, kā arī starp saimnieciskās darbības subjektiem, kas veica ražotāja paplašinātās atbildības kolektīvās izpildes darbību atbilstoši agrākajam tiesiskajam regulējumam, un saimnieciskās darbības subjektiem, kuri veic to atkritumu savākšanas un apstrādes darbību, kas radušies no izstrādājumiem, kuri ir no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes priekšmets?
- 5) Vai trešajā un ceturtajā jautājumā aprakstītā jaunā tiesiskā regulējuma pieņemšanas apstākļos tiesiskās drošības princips un tiesiskās palāvības aizsardzības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka likumdevējam ir jānosaka pārejas periods un/vai jāievieš kompensāciju sistēma? Ja atbilde ir apstiprinoša, kādi kritēriji ir jāievēro, lai pārejas periods vai kompensāciju sistēma būtu saprātīgi?
- 6) Vai [Hartas] 16. pants, LESD 49., 56. un 106. pants, [Direktīva 2006/123], kā arī [Direktīvas 2008/98] 8. un 8.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ražotājiem, kuriem ir no ražotāja paplašinātās atbildības izrietoši pienākumi un kuri laiž tirgū 51 % viena un tāda paša veida izstrādājumu, uz ko attiecas ražotāja paplašinātās atbildības pienākums, ir noteikts pienākums dibināt juridisku personu, kam uzticēt veikt no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbību, un saskaņā ar kuru atļaujas iespējamās atsaukšanas gadījumā tāda paša veida izstrādājumu ražotājiem ir no jauna jādibina šāda juridiska persona, vai tomēr minētās Savienības tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru tikai ražotājiem drīkst piederēt kapitāldaļas šādā juridiskajā personā?
- 7) Vai [Hartas] 16. pants, LESD 49., 56. un 106. pants, [Direktīva 2006/123], kā arī [Direktīvas 2008/98] 8. un 8.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ražotāji, kuriem pieder kapitāldaļas juridiskajā personā, kas nodrošina no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvo izpildi, nedrīkst būt personas, kas veic tādu atkritumu savākšanas vai apstrādes darbības, kuri radušies no izstrādājumiem, kas ir no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes priekšmets minētajā juridiskajā personā?
- 8) Vai [Hartas] 16. pants, LESD 49., 56. un 106. pants, [Direktīva 2006/123], kā arī [Direktīvas 2008/98] 8. un 8.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ražotājam, kam pieder kapitāldaļas juridiskajā personā, kura nodrošina no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvo izpildi, un juridiskajai personai, kas īsteno no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbību, nedrīkst:
 - tieši vai netieši būt kapitāla saiknes ar personu, kas veic no izstrādājumiem – pienākumu kolektīvās izpildes priekšmeta – radušos atkritumu savākšanu vai apstrādi, juridiskajā personā, kura nodrošina no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvo izpildi, nedz tiem drīkst būt minētās juridiskās personas pārvaldības vai kontroles tiesības;

– būt kapitāla saiknes vai radniecības saites ar personu, kurai pieder vai kas kontrolē balsstiesības iepriekšējā ievilkumā aplūkotās juridiskās personas vadības struktūrā vai kontrolstruktūrā, vai kura to pārstāv?

- 9) Vai [Hartas] 16. pants, LESD 49., 56. un 106. pants, [Direktīva 2006/123], kā arī [Direktīvas 2008/98] 8. un 8.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru 7. un 8. jautājumā minētie ierobežojumi ir spēkā arī attiecībā uz juridiskās personas, kas īsteno no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbību, vadības struktūras locekli, attiecībā uz šādas juridiskās personas kontrolstruktūras locekli vai tās pārstāvi?
- 10) Vai [Hartas] 16. pants un LESD 49. un 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ražotājiem, attiecībā uz ko ir spēkā ražotāja paplašinātās atbildības pienākums un kas laiž tirgū lietošanai mājsaimniecībās paredzētus izstrādājumus, ir obligāti jānoslēdz līgums, ar kuru tie piešķir juridiskajai personai, kam ir atļauja īstenot no ražotāja paplašinātās atbildības izrietošo pienākumu kolektīvās izpildes darbību, uzdevumu pildīt šo ražotāju pienākumus, kuri izriet no ražotāja paplašinātās atbildības?

20. *Interzero, Surovina*, Čehijas, Nīderlandes un Slovēnijas valdības un Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. 2024. gada 11. jūnija tiesas sēdē *Interzero, Surovina*, Čehijas, Ungārijas, Nīderlandes un Slovēnijas valdības un Komisija sniedza mutvārdu paskaidrojumus un atbildes uz Tiesas jautājumiem.

IV. Izvērtējums

A. Par pirmo jautājumu

21. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai organizācija, kam piešķirta atbildība par RPA pienākumu kolektīvu izpildi, var būt uzņēmums, kuram uzticēts sniegt VTNP LESD 106. panta 2. punkta izpratnē.

22. Neviena no lietas dalībniekiem Tiesā neapstrīd, ka dalībvalstīm, nosakot VTNP, ir plaša rīcības brīvība. Komisija norāda – lai pakalpojumu varētu šādi noteikt, jāizpilda divi nosacījumi. Dalībvalstij esot oficiāli jāuztic saimnieciskās darbības veicējam pienākums sniegt VTNP. Tai esot arī jāpaskaidro, kāpēc šis pakalpojums tik ļoti atšķiras no citām saimnieciskām darbībām, ka tas attaisno šādu noteikšanu. Ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbauda, Komisija piekrīt, ka pamatlietā aplūkoto kolektīvo organizāciju izveide varētu atbilst šīm prasībām.

23. Slovēnijas valdība skaidro, ka sistēmas darbība saskaņā ar agrāko Vides aizsardzības likumu esot bijusi neapmierinoša. Saimnieciskās darbības veicēji, kas bija atbildīgi par RPA pienākumu izpildes nodrošināšanu, esot apstrādājuši nepietiekamu izlietotā iepakojuma daudzumu¹⁴. Līdz ar to sadzīves atkritumu dienestiem bijis jāglabā ievērojams daudzums izlietotā iepakojuma, tādējādi radot riskus cilvēku veselībai, sabiedrības drošībai un videi. Lai novērstu šos riskus, valsts iestādes pārņēmušas šo atkritumu apstrādi un ar to saistītās izmaksas. Šo iemeslu dēļ Slovēnijas Republika nolēma atbildību par RPA mērķu sasniegšanu uzticēt kolektīvām organizācijām, kas sniedz VTNP.

¹⁴ Slovēnijas valdība piebilst, ka tika konstatēts – saimnieciskās darbības subjekti, kuriem bija uzdots kolektīvi nodrošināt RPA pienākumu izpildi, ir pārkāpuši valsts konkurences tiesību aktus, noslēdzot horizontālu pret konkurenci vērstu vienošanos.

24. Piecu iemeslu dēļ *Interzero* uzskata, ka Tiesai uz pirmo jautājumu jāatbild noliedzoši. Pirmkārt, saskaņā ar jauno Vides aizsardzības likumu kolektīvās organizācijas veicot tīri administratīva rakstura uzdevumus, kas neesot VTNP. Otrkārt, Slovēnijas iestādes neesot pieņēmušas formālu aktu, ar kuru kolektīvajām organizācijām būtu uzticēts sniegt VTNP. Treškārt, izskaidrojums tam, ka netika pietiekami apstrādāts pietiekams pašvaldības dienestu savāktā izlietotā iepakojuma daudzums, esot tāds, ka tobrīd spēkā esošie valsts tiesību akti atbrīvoja no RPA pienākumiem ražotājus, kas tirgū laida mazāk nekā 15 tonnas iepakojuma gadā. Ceturtkārt, jaunajā Vides aizsardzības likumā esot izveidota sistēma, kas neesot tik efektīva kā tās priekštece. Piektkārt, jautājumi, kas bija radušies saistībā ar izlietotā iepakojuma apstrādi, esot atrisināti tādā mērā, ka vairs nepastāvēt tirgus nepilnības.

25. Čehijas valdība uzskata, ka Tiesai neesot jāizlemj, vai kolektīvās organizācijas sniedz VTNP, jo valsts tiesiskais regulējums esot jāizvērtē, atsaucoties uz Atkritumu pamatdirektīvu.

26. LESD 14. pantā un Protokola Nr. 26 par sabiedriskiem pakalpojumiem (turpmāk tekstā – “Protokols Nr. 26”), kura mērķis ir interpretēt šo Līguma pantu, 1. pantā ir atzīts, ka VTNP ir būtiska nozīme Savienībā. Ar Hartas 36. pantu Savienība atzīst un ievēro pieeju VTNP saskaņā ar Līgumiem. Šajā kontekstā LESD 106. panta 2. punkts pasargā VTNP no Savienības tiesību piemērošanas tiktāl, ciktāl tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu, ka to pilnīga piemērošana *de iure* vai *de facto* netraucē veikt saistībā ar VTNP uzticētos konkrētos uzdevumus. Tādējādi valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz šādu pakalpojumu izveidi, pasūtīšanu un organizēšanu¹⁵, un šīs rīcības brīvības īstenošanu var sekmīgi apstrīdēt tikai tad, ja tā tiek izmantota acīmredzami kļūdaini¹⁶.

27. Lai gan LESD 106. panta 2. punktā nav definēts ne VTNP jēdziens, ne nosacījumi, ar kuriem dalībvalsts var piemērot šo jēdzienu, Savienības tiesu judikatūra šajā ziņā sniedz trīs norādes.

28. Pirmkārt, tiek uzskatīts, ka dalībvalsts savu rīcības brīvību īsteno likumīgi, ja ir pierādīts, ka tirgus spēki nav spējuši apmierināt pieprasījumu, kas būtu jāapmierina sabiedrības interesēs¹⁷. Komisija arī atbalsta tirgus nepilnību esamību kā priekšnosacījumu tam, lai dalībvalsts izveidotu

¹⁵ Turklāt Protokolā Nr. 26 ir norādīts, ka Līgumi nekādā veidā neietekmē dalībvalstu kompetenci nodrošināt, pasūtīt un organizēt ar ekonomiku nesaistītus sabiedriskos pakalpojumus.

¹⁶ Šajā ziņā skat. Protokola Nr. 26 par sabiedriskiem pakalpojumiem 1. panta pirmo ievilkumu. Skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Comunidad Autónoma del País Vasco* u.c./Komisija (no C-66/16 P līdz C-69/16 P, EU:C:2017:999, 69. un 70. punkts un tajos minētā judikatūra). Skat. arī spriedumus, 2017. gada 1. marts, Francija/Komisija (T-366/13, EU:T:2017:135, 92. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2017. gada 1. marts, *SNCM*/Komisija (T-454/13, EU:T:2017:134, 111. punkts).

¹⁷ Ģenerālvokātes [*E. Sharpston*] ir norādījusi, ka “VTNP sniedzoša uzņēmuma būtiska ipašība ir tāda, ka tiek nodrošināts kaut kas tāds, kā nodrošināšana atbilst sabiedrības interesēm, bet ko nenodrošinātu (vai nodrošinātu tikai ar citādiem nosacījumiem objektīvās kvalitātes, drošības, pieejamās cenas, vienlīdzīgas attieksmes un vispārējās pieejas izpratnē) brīvais tirgus bez valsts iejaukšanās (tā sauktais “tirgus nepilnības kritērijs)””: secinājumi lietā *Farrell* (C-413/15, EU:C:2017:492, 90. punkts). Ģenerālvokāte M. Vatelē [*M. Wathelet*] secinājumos lietā *Comunidad Autónoma del País Vasco* u.c./Komisija (no C-66/16 P līdz C-69/16 P, C-70/16 P un C-81/16 P, EU:C:2017:654, 122. punkts) tika aizstāvēta tā pati tēze. Līdzīgi skat. arī spriedumus, 2017. gada 1. marts, Francija/Komisija (T-366/13, EU:T:2017:135, 123. punkts), un 2017. gada 1. marts, *SNCM*/Komisija (T-454/13, EU:T:2017:134, 172. punkts), kuros Vispārējā tiesa nolēma, ka dalībvalstis var izveidot VTNP, ja tas atbilst reālai vajadzībai pēc sabiedriskā pakalpojuma un ja tirgus spēki neapmierina šo pieprasījumu.

VTNP¹⁸. Gadījumos, kad tirgus spēki nespēj apmierināt tādas prasības saistībā ar sabiedrības interesēm kā vides un sabiedrības veselības aizsardzība, it īpaši attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, dalībvalsts pamatoti var izveidot VTNP, lai apmierinātu šīs vajadzības¹⁹.

29. Otrkārt, dalībvalstij, kas vēlas izveidot VTNP, jāievēro arī daži kritēriji, kurus var uzskatīt par formālākiem. Valsts iestādei ir jāuztic saimnieciskās darbības subjektiem veikt visaptverošu un obligātu uzdevumu sabiedrības interesēs²⁰. Tiesībās sniegta liela elastība attiecībā uz tāda akta statusu, ar kuru tiek uzticēta VTNP sniegšana: tas var sastāvēt no pasākumu kopuma²¹ vai būt līguma formā, taču tam jābūt identificējamam²². Tas, ka saimnieciskās darbības subjekts ir bijis iesaistīts procesā, kura rezultātā tam uzdots veikt VTNP, nav šķērslis publiskās varas aktam, ar kuru tam tiek uzticēts šis uzdevums²³. Dalībvalstij arī jānorāda, kāpēc tā uzskata, ka attiecīgās darbības īpašais raksturs ir tik atšķirīgs, ka to var kvalificēt kā VTNP. Šīs prasības atvieglo objektīvu pārbaudi attiecībā uz jebkuru acīmredzamu kļūdu, ko dalībvalsts varētu pieļaut, īstenojot savu rīcības brīvību izveidot VTNP²⁴. Tādēļ dalībvalstīm ir skaidri jānosaka pienākumi, ko tās uztic uzņēmumiem, un tas nozīmē, ka ir precīzi jādefinē šo pienākumu raksturs, ilgums un tvērums²⁵.

30. Treškārt, LESD 106. panta 2. punktā ir skaidri noteikts, ka “uzņēmumi” sniedz VTNP. Lai gan uzņēmuma jēdziens Līgumā nav definēts, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tas ietver ikvienu subjektu, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansēšanas veida²⁶. Saimnieciskā darbība ir preču un pakalpojumu piedāvāšana par atlīdzību. Atlīdzība ir preču un/vai pakalpojumu sniegšanas ekonomiskais ekvivalents²⁷. Tiklīdz preces vai pakalpojumi tiek sniegti apmaiņā pret atlīdzību, nav nozīmes tam, vai pakalpojumu sniedzējs darbojas bez peļņas gūšanas nolūka²⁸ vai tam ir likumīgs monopols²⁹.

31. Ierosinu izvērtēt pirmo jautājumu, ņemot vērā šos apsverumus.

¹⁸ Skat. Komisijas paziņojuma par vispārējās nozīmes pakalpojumiem Eiropā (OV 2001, C 17, 4. lpp.) 14. punktu, Komisijas 2011. gada 20. decembra paziņojuma Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Vispārējās nozīmes pakalpojumu kvalitātes sistēma Eiropā” (COM(2011) 900 final) 3. lpp. un Komisijas paziņojuma par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumu sniegšanu (OV 2012, C 8, 4. lpp.; turpmāk tekstā – “Paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu VTNP”), 48. punktu. Par tiesu prakses analīzi attiecībā uz tirgus nepilnību prasību VTNP kontekstā skat. Szyszczak, E., “Services of General Economic Interest, State Aid and State Measures Affecting Competition”, *Journal of European Competition Law & Practice*, 2017, 8. sēj., Nr. 10, 680–683. lpp. Skat. arī Collins, A. M., Martínez Navarro, M., “Economic Activity, Market Failure and Services of General Economic Interest: It Takes Two to Tango”, *Journal of European Competition Law & Practice*, 2021, 12. sēj., Nr. 5, 384.–386. lpp.

¹⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1998. gada 10. novembris, *BFI Holding* (C-360/96, EU:C:1998:525, 52. punkts); 2000. gada 23. maijs, *Sydhavnens Sten & Grus* (C-209/98, EU:C:2000:279, 75. punkts), un 2019. gada 19. decembris, *Engie Cartagena* (C-523/18, EU:C:2019:1129, 33. punkts).

²⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1974. gada 21. marts, *BRT un Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs* (127/73, EU:C:1974:25, 20. punkts); 2008. gada 12. februāris, *BUPA u.c./Komisija* (T-289/03, EU:T:2008:29, 172. punkts), un 2023. gada 8. jūnijs, *Prestige and Limousine* (C-50/21, EU:C:2023:448, 78. punkts).

²¹ Spriedums, 2023. gada 8. jūnijs, *Prestige and Limousine* (C-50/21, EU:C:2023:448, 79. punkts).

²² Šajā sakarā skat. Paziņojuma par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu VTNP 52. punktu.

²³ Spriedums, 2005. gada 15. jūnijs, *Olsen/Komisija* (T-17/02, EU:T:2005:218, 188. punkts).

²⁴ Spriedums, 2008. gada 12. februāris, *BUPA u.c./Komisija* (T-289/03, EU:T:2008:29, 172. punkts).

²⁵ Spriedums, 2023. gada 8. jūnijs, *Prestige and Limousine* (C-50/21, EU:C:2023:448, 79. punkts). Skat. arī Paziņojuma par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu VTNP 52. punktu.

²⁶ Spriedums, 2008. gada 1. jūlijs, *MOTOE* (C-49/07, EU:C:2008:376, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).

²⁷ Spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496, 45. un 47. punkts un tajos minētā judikatūra).

²⁸ Spriedumi, 2008. gada 1. jūlijs, *MOTOE* (C-49/07, EU:C:2008:376, 27. punkts), un 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496, 46. punkts).

²⁹ Spriedums, 2019. gada 20. septembris, *Havenbedrijf Antwerpen un Maatschappij van de Brugse Zeehaven/Komisija* (T-696/17, EU:T:2019:652, 98. punkts).

32. Slovēnijas valdība apgalvo, ka saskaņā ar agrāko Vides aizsardzības likumu par RPA pienākumu izpildi atbildīgie saimnieciskās darbības subjekti neesot nodrošinājuši, ka pašvaldības sadzīves atkritumu apsaimniekošanas dienestu savāktais iepakojums tiek pareizi apstrādāts, tādējādi radot tādus riskus videi un cilvēku veselībai, kuru dēļ bija nepieciešama šī valdības iejaukšanās. Ja iesniedzējtiesa apstiprinātu šā notikumu izklāsta patiesumu, tas, šķiet, pierādītu pietiekamu tirgus nepilnību esamību, lai pamatotu Slovēnijas lēmumu izveidot VTNP, lai reaģētu uz neapmierinātu sabiedrības vajadzību.

33. Iesniedzējtiesai jāpārbauda, vai atļaujas, ar kurām Slovēnijas iestādes uzdeva kolektīvajām organizācijām nodrošināt RPA pienākumu kolektīvo izpildi attiecībā uz noteiktām izstrādājumu kategorijām, ir akti, ar kuriem tām uzticēts veikt visaptverošu un obligātu uzdevumu VTNP veidā. To darot, šai tiesai arī jāpārbauda, vai attiecīgajās atļaujās norādīts pietiekams to pieņemšanas pamatojums un vai tajās pietiekami precīzi definēts kolektīvajām organizācijām uzticēto sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu raksturs, ilgums un tvērums.

34. Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumu kolektīvā organizācija, kas atbildīga par RPA pienākumu izpildi attiecībā uz izstrādājumu kategoriju, iekasē maksu, kura aprēķināta, ņemot vērā izmaksas par tās sniegtajiem pakalpojumiem, citastarp organizējot konkursus par atkritumu savākšanu un apstrādi, un nodrošinot, ka ražotāji pilda savus RPA pienākumus. Tādējādi šī maksa ir atlīdzība par minēto pakalpojumu sniegšanu³⁰. Atsaucoties uz šo secinājumu 30. punktu, ja šie fakti tiek konstatēti, tie liecina, ka jaunajā Vides aizsardzības likumā paredzētās kolektīvās organizācijas ir uzņēmumi LESD 106. panta 2. punkta izpratnē.

35. Tādēļ iesaku Tiesai uz pirmo jautājumu atbildēt, ka LESD 106. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka organizācija, kam piešķirta atbildība par RPA pienākumu kolektīvo izpildi, var būt uzņēmums, kam uzticēts sniegt VTNP, kad pastāv tādas likumīgas sabiedrības intereses kā vides vai cilvēku veselības aizsardzība, kuras tirgus spēki nav spējuši pienācīgi apmierināt, ja valsts iestādes šai organizācijai ir nepārprotami uzticējušas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas uzdevumu ar aktiem, kuros norādīts pietiekams to pieņemšanas pamatojums, un ja ir pierādīts, ka tā veic saimniecisku darbību.

B. Par otro jautājumu

36. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai atbildības par RPA pienākumu izpildi uzticēšana vienai vienīgai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka, ir pretrunā LESD 49., 56. pantam un 106. panta 2. punktam, Hartas 16. un 17. pantam, Pakalpojumu direktīvai vai Atkritumu pamatdirektīvas 8.a pantam.

37. *Interzero*, ko atbalsta *Surovina*, apgalvo, ka šādas atbildības uzticēšana organizācijai, kas veic tikai administratīvus uzdevumus, ir pretrunā 106. panta 2. punktam. Aizliegums citiem saimnieciskās darbības subjektiem, kas veic administratīvus uzdevumus, ierobežojot brīvību veikt uzņēmējdarbību (LESD 49. pants) un pakalpojumu sniegšanas brīvību (LESD 56. pants). Ja Slovēnijas valdība šo lēmumu pamatotu ar vides aizsardzību kā sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm, *Interzero* un *Surovina* apgalvo, ka tā neesot pierādījusi, ka pieņemtie pasākumi ir nepieciešami un samērīgi, lai sasniegtu šo mērķi. *Surovina* uzskata, ka Slovēnijas iestādēm esot pieejami mazāk ierobežojoši pasākumi, piemēram, īpašas struktūras izveide, lai

³⁰ Tiesa ir norādījusi, ka valsts iestāžu pilnvarota privāta bezpeļņas organizācija, kas saņem iemaksas no ražotājiem apmaiņā pret to RPA pienākumu izpildes nodrošināšanu, ir uzņēmums: spriedums, 2020. gada 21. oktobris, *Eco TLC* (C-556/19, EU:C:2020:844, 31.–51. punkts).

uzraudzītu to saimnieciskās darbības subjektu darbību, kuriem ir uzticēts pildīt RPA pienākumus. Turklāt *Interzero* un *Surovina* uzsver, ka jaunā Vides aizsardzības likuma dēļ tām nāksies pārtraukt darbību Slovēnijā. Līdzīgu iemeslu dēļ tās apgalvo, ka šis likums ir pretrunā arī Pakalpojumu direktīvai.

38. Ciktāl varētu būt piemērojama Pakalpojumu direktīva, Komisija apgalvo, ka tās izveidotā pilnīgas saskaņošanas sistēma padarot otrā jautājuma izskatīšanu lieku, ņemot vērā brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību. Komisija uzskata, ka, lai gan attiecīgo uzdevumu uzticēšana vienai organizācijai varot būt kvantitatīvs/teritoriāls ierobežojums un/vai piekļuves attiecīgajai darbībai paredzēšana konkrētiem pakalpojumu sniedzējiem Pakalpojumu direktīvas 15. panta 2. punkta a) un d) apakšpunkta izpratnē, pienākums šādai organizācijai darboties bez peļņas gūšanas nolūka, šķiet, neietilpstot šā pasākuma piemērošanas jomā, tāpēc Tiesai esot jāizvērtē tā saderība ar brīvību veikt uzņēmējdarbību. Komisija atgādina, ka saskaņā ar Pakalpojumu direktīvas 15. panta [3.] punktu jebkurām prasībām, kas izvirzītas piekļuvei pakalpojumu darbībai vai tās veikšanai, jābūt nediskriminējošām, nepieciešamām, lai aizsargātu sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm, un samērīgām³¹. Noteikumi, kas tiek izskatīti iesniedzējtiesā, nediskriminējot valstspiederības dēļ un esot vērsti tostarp uz vides aizsardzību, kas ir vispārējo interešu mērķis. Lai gan šo noteikumu samērīgums jāizvērtē iesniedzējtiesai, Komisija apšauba, vai tādu pašu rezultātu varētu sasniegt, neparedzot ekskluzīvas tiesības organizācijām, kurām uzticēta VTNP izpilde. Pienākums veikt šos uzdevumus bez peļņas gūšanas nolūka var arī veicināt vides mērķu sasniegšanu. Lai gan Pakalpojumu direktīvas 15. panta 3. punkta nosacījumi nav piemērojami VTNP, ja šie nosacījumi *de iure* vai *de facto* var traucēt veikt saistībā ar VTNP uzticētos konkrētos uzdevumus, Komisija apgalvo, ka nekas neliecina, ka šajos apstākļos būtu piemērojams Pakalpojumu direktīvas 15. panta 4. punkts.

39. Čehijas, Ungārijas, Nīderlandes un Slovēnijas valdības apgalvo, ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, ja tās nolemj RPA pienākumu izpildi uzticēt vienai vai vairākām organizācijām, kurām jādarbojas bez peļņas gūšanas nolūka³². Attiecībā uz jaunā Vides aizsardzības likuma samērīgumu Slovēnijas valdība uzsver, ka salīdzinājumā ar iepriekšējā režīma nepilnībām ar jauno likumu izveidotā sistēma ir gan efektīva, gan ekonomiski izdevīga, tādējādi nodrošinot augstu vides aizsardzības līmeni. Turklāt tā norāda, ka jaunais režīms attiecas tikai uz izstrādājumiem, kas paredzēti lietošanai iekšzemē. Nīderlandes valdība apgalvo, ka nelielā valstī varētu būt efektīvāk un vienkāršāk uzticēt RPA pienākumu izpildi vienai organizācijai, tostarp, lai izvairītos no parazītisma problēmas, kas varot rasties, ja atsevišķi ražotāji cenšas darīt pašu minimumu, lai izpildītu savus RPA pienākumus.

40. Ciktāl tās valsts tiesiskais regulējums varētu ierobežot brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, Slovēnijas valdība apgalvo, ka šie ierobežojumi ir pamatoti ar vides aizsardzības mērķi, kas ir sevišķi svarīgs iemesls saistībā ar sabiedrības interesēm. Līdz ar to atbilde uz otro jautājumu neuzliekot Tiesai pienākumu pārbaudīt iesniedzējtiesā izskatāmos pasākumus, ņemot vērā Hartas 16. un 17. pantu vai Pakalpojumu direktīvu.

41. Neraugoties uz dalībvalstīm sniegto plašo rīcības brīvību, Tiesas judikatūrā attiecībā uz LESD 106. panta 2. punktu ir atļautas atkāpes no Līguma noteikumu piemērošanas tikai tad, ja šādas atkāpes ir nepieciešamas tādu konkrētu uzdevumu izpildei, kas uzticēti uzņēmumam, kurš

³¹ Pakalpojumu direktīvas 15. panta 3. punkts. Komisija arī uzskata, ka noteikumiem, kuri reglamentē VTNP, jābūt nepieciešamiem, lai izpildītu konkrēto sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu, kas uzticēts uzņēmumam, un tiem jābūt samērīgiem.

³² Ungārijas valdība piebilst, ka Atkritumu pamatdirektīva neuzliekot dalībvalstīm pienākumu ļaut ražotājiem pildīt RPA saistības, pašiem savācot un apstrādājot atkritumus.

atbildīgs par VTNP, un samērīgas, lai sasniegtu izvirzīto vispārējo interešu mērķi³³. Pietiek, ja dalībvalsts pierāda, ka, nepiešķirot vai nesaglabājot attiecīgās tiesības, uzņēmumam, kas atbildīgs par tam noteikto vai uzticēto uzdevumu izpildi, nebūtu iespējams tos veikt ekonomiski pieņemamos apstākļos³⁴. Tiesa arī nospriedusi, ka LESD 106. panta 2. punkts ļauj dalībvalstīm piešķirt uzņēmumiem, kuriem tās uztic VTNP pārvaldību, ekskluzīvas tiesības, kas ierobežo vai pat izslēdz konkurenci, ja šādu tiesību piešķiršana nepieciešama, lai nodrošinātu uzticēto uzdevumu izpildi³⁵.

42. Šajā lietā *Interzero* un *Surovina* iebilst pret ekskluzīvu tiesību piešķiršanu vienai vienīgai organizācijai attiecībā uz atkritumiem, kas saistīti ar atsevišķām izstrādājumu kategorijām. Tās arī iebilst pret pienākumu, ka šādām organizācijām jādarbojas bez peļņas gūšanas nolūka.

43. No šo secinājumu 41. punktā minētās judikatūras izriet, ka dalībvalstis var piešķirt ekskluzīvas tiesības un tādējādi likvidēt jebkādu konkurenci attiecīgajā tirgū, ja vien šāda piešķiršana ir nepieciešama, lai nodrošinātu noteiktu uzdevumu izpildi saistībā ar sabiedrības interesēm. No Tiesas rīcībā esošajiem dokumentiem izriet, ka Slovēnijas valdība uzticēja šādu uzdevumu veikšanu vienai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka, tieši tāpēc, ka iepriekšējā shēma, saskaņā ar kuru par šo pakalpojumu sniegšanu sacentās vairāki peļņas gūšanas nolūkā strādājoši uzņēmumi, nespēja nodrošināt šo uzdevumu apmierinošu veikšanu. Vairāku saimnieciskās darbības veicēju līdzāspastāvēšana noveda pie “rozīņu izlasišanas”³⁶ un neļāva uzraudzīt sistēmas darbību. Tādējādi peļņas motīvs drīzāk traucēja, nevis sekmēja mērķi nodrošināt piemērotu vides aizsardzību. Slovēnijas valdība turklāt apgalvo, ka tās lēmums uzticēt attiecīgo uzdevumu veikšanu vienai vienīgai organizācijai attiecībā uz katru izstrādājumu kategoriju veicinot visu ar šiem izstrādājumiem saistīto atkritumu savākšanu un apstrādi drošā un videi draudzīgā veidā. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šie argumenti ir pamatoti ar pierādījumiem, vai arī Slovēnijas valdībai ir pieejami acīmredzami mazāk ierobežojoši līdzekļi, kas ļautu tai sasniegt salīdzināmu vides un cilvēku veselības aizsardzības līmeni.

44. Pakalpojumu direktīvas 1. panta 2. un 3. punkts kopsakarā ar tās 8. apsvērumu izslēdz no tās piemērošanas jomas VTNP, kurus sniegt šīs direktīvas spēkā stāšanās dienā varēja vienīgi publiskas vai privātas struktūras³⁷. Tā kā jaunais Vides aizsardzības likums tika pieņemts pēc Pakalpojumu direktīvas stāšanās spēkā, tās noteikumi ir piemērojami *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) izskatāmās lietas faktiem. Tomēr turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ ir iespējams, ka Pakalpojumu direktīva maz ietekmē vai neietekmē atbildi uz otro jautājumu. Ciktāl attiecīgo uzdevumu veikšanas attiecībā uz katru izstrādājumu kategoriju uzticēšana vienai vienīgai organizācijai var būt prasība, kas paredz piekļuvi darbībām konkrētiem pakalpojumu sniedzējiem Pakalpojumu direktīvas 15. panta 2. punkta d) apakšpunkta izpratnē, šai prasībai jābūt pamatotai ar sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm³⁸ un samērīgai³⁹. Otrā jautājuma

³³ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 8. marts, *Viasat Broadcasting UK*/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178, 29. punkts); 2019. gada 19. marts, *Inpost Paczkomaty* un *Inpost*/Komisija (T-282/16 un T-283/16, EU:T:2019:168, 115. punkts), un 2021. gada 8. septembris, *Achema* un *Achema Gas Trade*/Komisija (T-193/19, EU:T:2021:558, 102. punkts).

³⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1998. gada 25. jūnijs, *Dusseldorp* u.c. (C-203/96, EU:C:1998:316, 65. punkts); 2011. gada 3. marts, *AG2R Prévoyance* (C-437/09, EU:C:2011:112, 76. punkts), un 2017. gada 8. marts, *Viasat Broadcasting UK*/Komisija (C-660/15 P, EU:C:2017:178, 30. punkts).

³⁵ Spriedumi, 1993. gada 19. maijs, *Corbeau* (C-320/91, EU:C:1993:198, 14. punkts), un 1994. gada 27. aprīlis, *Almelo* (C-393/92, EU:C:1994:171, 46. punkts).

³⁶ Slovēnijas valdība uzskata, ka saimnieciskās darbības subjekti koncentrējās uz ienesīgāku atkritumu apsaimniekošanas darbību veikšanu, atstājot novārtā mazāk rentablas darbības (piemēram, lauku apvidos sniegtajiem pakalpojumiem).

³⁷ Spriedums, 2018. gada 7. novembris, Komisija/Ungārija (C-171/17, EU:C:2018:881, 41.–43. punkts). Pakalpojumu direktīvas 15. panta 4. punkts un 17. panta 1. punkts pamato Tiesas interpretāciju, jo pretējā gadījumā šie noteikumi šķistu bezmērķīgi.

³⁸ Kā noteikts Tiesas judikatūrā: šajā nozīmē skat. Pakalpojumu direktīvas 4. panta 8. punktu kopsakarā ar tās 40. apsvērumu.

³⁹ Pakalpojumu direktīvas 15. panta 3. punkts.

analīze, atsaucoties uz brīvību veikt uzņēmējdarbību, manuprāt, nesniegtu citādu atbildi nekā tā, kas ierosināta šo secinājumu 41.–43. punktā. Turklāt Pakalpojumu direktīvas 15. panta 2. un 3. punkts attiecas uz VTNP tikai tiktāl, ciktāl šie noteikumi *de iure* vai *de facto* netraucē uzņēmumiem, kuri sniedz VTPN, veikt tiem uzticētos konkrētos uzdevumus⁴⁰. Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību Pakalpojumu direktīvas 17. panta 1. punktā noteikts, ka tās 16. pantā noteiktās prasības attiecībā uz piekļuvi pakalpojumu darbībai nav piemērojamas VTNP.

45. Jomā, kurā veikta izsmēloša saskaņošana Savienības mērogā, valsts pasākumu saderība ar Savienības tiesībām jāvērtē, ņemot vērā šos saskaņošanas noteikumus, nevis atsaucoties uz Līgumiem⁴¹. Brīvības veikt uzņēmējdarbību vai pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums, kas ietilpst Pakalpojumu direktīvas piemērošanas jomā, piemēram, pasākums, ar kuru vienai vienīgai organizācijai tiek uzticēta atbildība veikt noteiktus uzdevumus, nav jāizvērtē, ņemot vērā LESD 49. un 56. pantu⁴². Ciktāl Pakalpojumu direktīva nereglamentē juridisku prasību darboties bez peļņas gūšanas nolūka, tās atbilstība Savienības tiesībām jāvērtē, atsaucoties uz iekšējā tirgus brīvībām.

46. Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumiem jāuzskata visi pasākumi, kas aizliedz, kavē vai padara mazāk pievilcīgu tās izmantošanu⁴³. Valsts tiesiskais regulējums, ar kuru piekļuve saimnieciskajai darbībai paredzēta tikai bezpeļņas organizācijām, var ierobežot brīvību veikt uzņēmējdarbību, ciktāl tas kavē šīs brīvības īstenošanu organizācijām, kuru mērķis ir peļņas gūšana. Šādus brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumus var pieļaut tikai tad, ja tie ir pamatoti ar kādu sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm un atbilst samērīguma principam⁴⁴.

47. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vides aizsardzības mērķis, kas ir viens no Eiropas Savienības galvenajiem mērķiem⁴⁵, ir primārs vispārējo interešu apsvērums, kas var pamatot brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumus⁴⁶. Slovēnijas valdība apgalvo, ka peļņas gūšanas stimulants, ko esot veicinājis agrākais Vides aizsardzības likums, neesot ļāvis sasniegt mērķi par piemērotas vides aizsardzības nodrošināšanu. Iesniedzējtiesai jāizvērtē, vai, ņemot vērā tai iesniegtos faktus, Slovēnijas iestādēm bija pieejami mazāk ierobežojoši līdzekļi, ar kuriem tās būtu varējušas sasniegt šo mērķi.

48. Tiesai nav nepieciešams izvērtēt Hartas 16. un 17. pantā paredzēto tiesību un brīvību īstenošanas ierobežojumus, jo šim nolūkam pietiek ar šo ierobežojumu tiesiskuma pārbaudi, atsaucoties uz LESD 49. un 56. pantu⁴⁷. Katrā ziņā Hartas 52. panta 1. punktā paredzēts, ka tajā noteikto tiesību un brīvību izmantošanai var piemērot ierobežojumus, ciktāl šie ierobežojumi ir noteikti tiesību aktos, respektē šādi aizsargāto tiesību un brīvību būtību un, ievērojot samērīguma principu, nepieciešami un faktiski atbilst Savienības atzītiem vispārējo interešu mērķiem vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības. Hartas 16. pants aizsargā brīvību

⁴⁰ Pakalpojumu direktīvas 15. panta 4. punkts.

⁴¹ Spriedums, 2020. gada 11. jūnijs, *KOB* (C-206/19, EU:C:2020:463, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁴² Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 23. februāris, Komisija/Ungārija (C-179/14, EU:C:2016:108, 118. punkts), un 2019. gada 26. jūnijs, Komisija/Grieķija (C-729/17, EU:C:2019:534, 52. un 54. punkts).

⁴³ Spriedums, 2017. gada 25. oktobris, *Polbud – Wykonawstwo* (C-106/16, EU:C:2017:804, 46. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2023. gada 8. jūnijs, *Prestige and Limousine* (C-50/21, EU:C:2023:448, 61. punkts).

⁴⁴ Spriedums, 2023. gada 8. jūnijs, *Prestige and Limousine* (C-50/21, EU:C:2023:448, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁴⁵ Spriedums, 2019. gada 12. novembris, Komisija/Īrija (*Derrybrien* vēja parks) (C-261/18, EU:C:2019:955, 115. punkts).

⁴⁶ Spriedumi, 2019. gada 4. jūlijs, Komisija/Vācija (C-377/17, EU:C:2019:562, 71. punkts), un 2023. gada 8. jūnijs, *Prestige and Limousine* (C-50/21, EU:C:2023:448, 69. punkts).

⁴⁷ Spriedumi, 2014. gada 30. aprīlis, *Pfleger* u.c. (C-390/12, EU:C:2014:281, 60. punkts), un 2017. gada 20. decembris, *Global Starnet* (C-322/16, EU:C:2017:985, 50. punkts).

nodarboties ar saimniecisko darbību vai komercdarbību, slēgt līgumus un brīvi konkurēt⁴⁸. Tomēr šīs brīvības nav absolūtas, un to izmantošana var tikt pakļauta arī plaša mēroga valsts varas iejaukšanās pasākumiem, tostarp ierobežojumiem, kas pieņemti vispārējās interesēs⁴⁹. Arī tiesības uz īpašumu, kas atzītas Hartas 17. panta 1. punktā, nav absolūtas, un arī to izmantošana var tikt ierobežota ar nosacījumu, ka šie ierobežojumi faktiski atbilst vispārējo interešu mērķiem un attiecībā uz sasniedzamo mērķi nav pārmērīga un nepieņemama iejaukšanās, kas apdraud šādi garantēto tiesību pašu būtību⁵⁰. Līdz ar to uzskatu, ka Tiesai nav jāinterpretē Hartas 16. un 17. pants, lai atbildētu uz otro jautājumu, jo šāda interpretācija nesniegtu citādu atbildi nekā tā, kas izriet no šā jautājuma analīzes, ņemot vērā LESD 106. panta 2. punktu.

49. Visbeidzot, Atkritumu pamatdirektīvas 8.a panta 5. punkta otrajā daļā noteikts, ka gadījumos, kad vienlaikus pastāv vairākas organizācijas, dalībvalstīm ir jāieceļ neatkarīga struktūra vai publiska iestāde, lai pārraudzītu RPA pienākumu pildīšanu⁵¹. Šķiet, ka šajā tiesību normā nav nekas teikts par dalībvalstu pilnvarām uzticēt RPA pienākumu izpildi attiecībā uz noteiktu izstrādājumu kategoriju vienai vienīgai organizācijai.

50. Līdz ar to iesaku Tiesai uz otro jautājumu atbildēt, ka LESD 49., 56. pantam un 106. panta 2. punktam, Hartas 16. un 17. pantam, Pakalpojumu direktīvai un Atkritumu pamatdirektīvas 8.a pantam nav pretrunā tas, ka dalībvalsts uztic atbildību par RPA pienākumu izpildi vienai vienīgai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka, ja šo pasākumu mērķis ir nodrošināt piemērotu vides un cilvēku veselības aizsardzības līmeni un ja šā mērķa sasniegšanai nav pieejami mazāk ierobežojoši līdzekļi.

C. Par trešo, ceturto un piekto jautājumu

51. Ar trešo, ceturto un piekto jautājumu, kurus var izvērtēt kopā, iesniedzējtiesa vaicā, vai tiesiskā regulējuma grozījumi, saskaņā ar kuriem darbība, kas vērsta uz peļņas gūšanu un ko veic vairāki saimnieciskās darbības subjekti, tiek pārveidota par darbību, kura uzticēta vienai vienīgai organizācijai bez peļņas gūšanas nolūka, un nav paredzēts pārejas periods un/vai pienācīga kompensācija par zaudējumiem, kas šiem saimnieciskās darbības subjektiem, iespējams, radušies šo grozījumu dēļ, ir pretrunā tiesiskās palāvbības aizsardzības un tiesiskās drošības principiem.

52. Lai gan *Interzero* un *Surovina* atzīst, ka saimnieciskās darbības subjekti nevar sagaidīt, ka valsts tiesiskais regulējums netiks grozīts⁵², tās apgalvo, ka, ņemot vērā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izklāstītos apstākļus, Tiesas judikatūra par tiesiskās palāvbības un tiesiskās drošības aizsardzību uzliekot dalībvalstīm pienākumu ieviest pārejas periodu un piešķirt pienācīgu kompensāciju saimnieciskās darbības subjektiem, kurus skārušas šādas izmaiņas.

53. Slovēnijas valdība un Komisija uzskata, ka dalībvalstis var pieņemt tiesisko regulējumu, kura rezultātā vairāku saimnieciskās darbības subjektu darbība peļņas gūšanas nolūkā tiek uzticēta vienai vienīgai bezpeļņas organizācijai. Slovēnijas valdība apgalvo, ka tiesiskās noteiktības princips esot ievērots, ja šim nolūkam pieņemtie noteikumi esot skaidri. Esot ievērots arī tiesiskās

⁴⁸ Spriedums, 2020. gada 16. jūlijs, *Adusbef* u.c. (C-686/18, EU:C:2020:567, 82. punkts).

⁴⁹ Turpat, 83. punkts.

⁵⁰ Turpat, 85. punkts.

⁵¹ Tajā paredzēts, ka tad, "ja dalībvalsts teritorijā ražotāja paplašinātās atbildības pienākumus produktu ražotāju vārdā pilda vairākas organizācijas, attiecīgā dalībvalsts ieceļ vismaz vienu struktūru, kas ir neatkarīga no privātam interesēm, vai uztic publiskai iestādei pārraudzīt ražotāja paplašinātās atbildības pienākumu pildīšanu".

⁵² *Interzero* piekrist, ka līdz 2023. gadam saimnieciskās darbības subjekti būtu varējuši paredzēt, ka pēc Atkritumu pamatdirektīvas stāšanās spēkā valsts tiesību akti atsevišķos aspektos tiks grozīti.

paļāvības princips, jo kopš Atkritumu pamatdirektīvas stāšanās spēkā bija paredzami šāda veida tiesību aktu grozījumi. Tā kā tiesību aktu grozījumi bija likumīgi, nebija jākompensē iespējamie zaudējumi saimnieciskās darbības subjektiem. Neraugoties uz iepriekš minēto, Komisija neizslēdz, ka noteiktos gadījumos dalībvalstij varot būt nepieciešams piešķirt saimnieciskās darbības subjektiem piemērotu pārejas periodu, lai tie varētu pielāgoties jaunam režīmam. Iesniedzējtiesai jāpārbauda, vai tajā izskatāmie apstākļi ir viens no šiem gadījumiem.

54. Tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principi ir daļa no Savienības tiesību sistēmas. Dalībvalstīm, īstenojot Savienības direktīvas, ir jāievēro šie principi⁵³.

55. Tiesiskās drošības princips neliedz dalībvalstīm īstenot savas pilnvaras grozīt tiesību aktus⁵⁴. Saskaņā ar iedibināto judikatūru tiesiskās drošības princips, no kura izriet tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, paredz, ka tiesību normām jābūt skaidrām un precīzām un ka attiecīgajām personām ir jāspēj paredzēt to piemērošanu, it īpaši tad, ja šīs normas var nelabvēlīgi ietekmēt skartās personas vai uzņēmumus⁵⁵. Minētais princips noteic, ka tiesiskajam regulējumam jābūt izstrādātam tā, lai ļautu ieinteresētajām personām precīzi zināt tajā noteikto saistību apjomu un nepārprotami zināt savas no tā izrietošās tiesības un pienākumus, un tādējādi tās spētu rīkoties, pasargājot sevi no sekām, kas varētu izrietēt no šā tiesiskā regulējuma⁵⁶.

56. Tiesiskās paļāvības aizsardzības principa mērķis ir nodrošināt, lai tad, ja valsts iestāde saimnieciskās darbības subjektam sniedz konkrētus solījumus, tas varētu atsaukties uz šiem solījumiem attiecībā pret šo iestādi. Ja šāda veida solījumu nav un ja valsts iestādes jebkurā brīdī var izvēlēties mainīt situāciju, saimnieciskās darbības subjektiem nav tiesiskās paļāvības, ka situācija turpinās pastāvēt⁵⁷.

57. Tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principi neliedz dalībvalstij grozīt likumu ar tūlītēju iedarbību, neparedzot ar to saistītu pārejas režīmu⁵⁸. Tiesas judikatūra pilnībā neizslēdz iespēju, ka saimnieciskās darbības subjekti, kas veikuši dārgus ieguldījumus, lai panāktu atbilstību tiesiskajam režīmam, var atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzību, ja šis režīms tiek atcelts pirms jau paziņotā datuma, nedodot minētajiem saimnieciskās darbības subjektiem laiku pielāgoties šīs atcelšanas sekām⁵⁹.

58. Galu galā iesniedzējtiesai jāpārbauda apstākļi, kādos tika pieņemts tās izskatāmajā lietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums. Tomēr jākonstatē, ka, ciktāl jaunais Vides aizsardzības likums atbildību par RPA pienākumu izpildi uztic vienai vienīgai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka, tas šķiet skaidri un precīzi formulēts. Nešķiet arī, ka Tiesas rīcībā esošajos lietās materiālos būtu norādes, ka kompetentā valsts iestāde saimnieciskās darbības subjektiem būtu sniegusi solījumus, ka agrākais Vides aizsardzības likums netiks atcelts vai ka tas paliks spēkā noteiktu laiku.

⁵³ Spriedums, 2009. gada 10. septembris, *Plantanol* (C-201/08, EU:C:2009:539, 43. punkts).

⁵⁴ Turpat, 49. punkts.

⁵⁵ Spriedums, 2019. gada 11. jūlijs, *Agrenergy* un *Fusignano Due* (C-180/18, C-286/18 un C-287/18, EU:C:2019:605, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁵⁶ Turpat, 30. punkts.

⁵⁷ Spriedums, 2024. gada 27. jūnijs, *Gestore dei Servizi Energetici* (C-148/23, EU:C:2024:555, 54. punkts).

⁵⁸ Spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Wolfgang und Dr. Wilfried Rey Grundstücksgemeinschaft GbR* (C-332/14, EU:C:2016:417, 56. punkts).

⁵⁹ Spriedumi, 2009. gada 10. septembris, *Plantanol* (C-201/08, EU:C:2009:539, 52. punkts), un 2022. gada 22. septembris, *Admiral Gaming Network* u.c. (no C-475/20 līdz C-482/20, EU:C:2022:714, 64. punkts).

59. Tādējādi iesaku Tiesai uz trešo, ceturto un piekto jautājumu atbildēt, tiesiskās palāvības aizsardzības un tiesiskās drošības principi neliedz tiesiskā regulējuma grozījumus, saskaņā ar kuriem darbība, kas vērsta uz peļņas gūšanu un ko veic vairāki saimnieciskās darbības subjekti, tiek pārveidota par darbību, kura uzticēta vienai vienīgai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka, un nav paredzēts pārejas periods un/vai pienācīgas kompensācijas izmaksa par zaudējumiem, kuri šiem saimnieciskās darbības subjektiem iespējams, radušies šo grozījumu dēļ.

D. Par sesto prejudiciālo jautājumu

60. Ar sesto jautājumu tiek vaicāts, vai valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ražotājiem, kas laiž tirgū vismaz 51 % noteiktas kategorijas izstrādājumu, ir jāizveido organizācija, kura atbildīga par RPA pienākumu izpildi (turpmāk tekstā – “51 % noteikums”), un vai tas, ka tikai šādi ražotāji var būt šīs organizācijas kapitāldaļu turētāji (turpmāk tekstā – “noteikums par kapitāldaļu turēšanu”), ir pretrunā LESD 49. un 56. pantam, Hartas 16. pantam, Pakalpojumu direktīvai un Atkritumu pamatdirektīvai.

61. *Interzero* apgalvo, ka 51 % noteikums ierobežojot darījumdarbības brīvību, ko garantē Hartas 16. pants. Neesot iemesla, kādēļ noteiktu izstrādājumu ražotājiem būtu jāizveido kolektīva organizācija RPA pienākumu izpildes nodrošināšanai, jo īpaši tāpēc, ka šie ražotāji neesot atkritumu apsaimniekošanas eksperti. *Interzero* arī apgalvo, ka 51 % noteikums esot netieša diskriminācija valstspiederības dēļ, jo iekšzemes uzņēmumi esot pārliecinošs vairākums ražotāju, kas laiž patērīna preces Slovēnijas tirgū.

62. Slovēnijas valdība norāda, ka 51 % noteikuma mērķis esot nodrošināt, ka tiek izveidota viena kolektīva organizācija, kas atbild par atkritumiem, kuri saistīti ar katru patērīna preču kategoriju.

63. Komisija apgalvo, ka 51 % noteikums ir brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums, ciktāl tas var atturēt ražotājus no uzņēmējdarbības veikšanas Slovēnijā⁶⁰. Pat ja šo noteikumu varot pamatot ar atsauci uz vides aizsardzību, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai valsts tiesiskais regulējums ir samērīgs, lai sasniegtu šo mērķi, un vai nepastāv mazāk ierobežojoši pasākumi, kas garantētu atbildību par atkritumu apsaimniekošanu saistībā ar katru izstrādājumu kategoriju. Komisija norāda, ka noteikums par kapitāldaļu turēšanu varētu būt nesamērīgs, lai gan tā piekrīt, ka tas jāpārbauda iesniedzējtiesai.

64. Ņemot vērā turpmāk minēto, iesaku Tiesai uz sesto jautājumu atbildēt, piemērojot šo secinājumu 41.–49. punktā izklāstītos apsvērumus.

65. Pirmkārt, ciktāl 51 % noteikums un noteikums par kapitāldaļu turēšanu, šķiet, ir prasības, kas attiecas uz kapitāla daļu vai akciju turēšanu uzņēmumā Pakalpojumu direktīvas 15. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē, jāatsaucas uz šo secinājumu 44. punktā minētajiem apsvērumiem. Lai šīs prasības būtu saderīgas ar Pakalpojumu direktīvu, tām jābūt nediskriminējošām, nepieciešamām, lai nodrošinātu sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm, un samērīgām⁶¹.

66. Lai gan *Interzero* apgalvo, ka 51 % noteikums esot sava veida “apgrieztā diskriminācija” valstspiederības dēļ, tā neapstrīd, ka no juridiskā viedokļa šis noteikums nav diskriminējošs, jo tas ir vienādi piemērojams visiem ražotājiem neatkarīgi no to valstspiederības. Tas, ka konkrētajā

⁶⁰ Komisija sākotnēji apgalvoja, ka 51 % noteikums ierobežojot pakalpojumu sniegšanas brīvību, taču tiesas sēdē no šā apgalvojuma atteicās.

⁶¹ Skat. Pakalpojumu direktīvas 15. panta 3. punktu.

tirgū var darboties vairāk iekšzemes ražotāju nekā citu dalībvalstu ražotāju, ir apstākļi, kas laika gaitā var mainīties, un tādēļ tas nepadara 51 % noteikumu par diskriminējošu. Attiecībā uz nepieciešamību nodrošināt primāru vispārējo interešu apsvērumu – 51 % noteikuma mērķis ir garantēt, ka katrai izstrādājumu kategorijai var izveidot tikai vienu kolektīvo organizāciju, lai veicinātu vides aizsardzību. Arī noteikums par kapitāldaļu turēšanu ir vērsts uz šī mērķa sasniegšanu, nodrošinot, ka ražotāji uzņemas pilnu organizatorisko atbildību par atkritumu apsaimniekošanu saistībā ar saviem izstrādājumiem. Attiecībā uz samērīguma principa piemērošanu lietas dalībnieki šajā tiesvedībā nav ierosinājuši mazāk ierobežojošus pasākumus, ar kuriem varētu sasniegt tādu vides aizsardzības līmeni, uz kādu tiecas Slovēnijas iestādes.

67. Otrkārt, kā norādīts šo secinājumu 45. punktā, ja brīvības veikt uzņēmējdarbību vai pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums ietilpst Pakalpojumu direktīvas piemērošanas jomā, nav jāpārbauda tā atbilstība LESD iekšējā tirgus noteikumiem. 51 % noteikums jebkurā gadījumā ir jāanalizē, ņemot vērā brīvību veikt uzņēmējdarbību. Jebkādi šķēršļi citās dalībvalstīs reģistrētiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri varētu vēlēties piedāvāt savus pakalpojumus, lai nodrošinātu kolektīvu RPA pienākumu izpildi, rodas no VTNP piešķiršanas vienai vienīgai organizācijai attiecībā uz katru izstrādājumu kategoriju. Tātad runa nav par 51 % noteikuma sekām. Tomēr 51 % noteikums var padarīt mazāk pievilcīgu iespēju ražotājiem veikt uzņēmējdarbību Slovēnijā, tādējādi ierobežojot brīvību veikt uzņēmējdarbību⁶². Noteikums par kapitāldaļu turēšanu ir vēl viens brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums, jo tas liedz citiem uzņēmumiem būt finansiāli ieinteresētiem kolektīvajās organizācijās⁶³. No tā neizriet, ka kāds no šiem noteikumiem būtu pretrunā Savienības tiesībām. Kā norādīts šo secinājumu 46. un 47. punktā, šādu ierobežojumu noteikšana brīvībai veikt uzņēmējdarbību var pamatot sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm, tostarp vides un cilvēku veselības aizsardzība, ar nosacījumu, ka vienmēr tiek ievērots samērīguma princips, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

68. Treškārt, lietas dalībnieki Tiesā nav norādījuši nevienu Atkritumu pamatdirektīvas noteikumu, kas varētu būt šķērslis 51 % noteikuma piemērošanai. Šķiet, ka gan šā noteikuma, gan noteikuma par kapitāldaļu turēšanu mērķis ir nodrošināt, lai ražotāji uzņemtos finansiālu un organizatorisku atbildību par apsaimniekošanu tajā izstrādājumu aprites cikla posmā, kad tie kļuvuši par atkritumiem, atbilstoši Atkritumu pamatdirektīvas 8. panta 1. punkta ceturtajai daļai.

69. Ceturtkārt, ņemot vērā šo secinājumu 48. punktā minētos apsvērumus, šķiet, ka šo noteikumu iespējamais izvērtējums, atsaucoties uz Hartas 16. pantu, nav nepieciešams un katrā ziņā neradītu atšķirīgu iznākumu šā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu apstākļos.

70. Tādējādi iesaku Tiesai uz sesto jautājumu atbildēt, ka LESD 49. un 56. pants, Hartas 16. pants, Pakalpojumu direktīva un Atkritumu pamatdirektīva neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru ražotājiem, kas laiž tirgū vismaz 51 % noteiktas kategorijas izstrādājumu, ir jāizveido organizācija, kura atbildīga par RPA pienākumu izpildes nodrošināšanu, un ka tikai šādi ražotāji var būt šīs organizācijas kapitāldaļu turētāji.

E. Par septīto, astoto un devīto jautājumu

71. Septītais, astotais un devītais jautājums, uz kuriem var atbildēt kopā, ir par to, vai valsts tiesiskais regulējums, kas liedz kolektīvo organizāciju kapitāldaļu turētājiem veikt atkritumu savākšanas un apstrādes darbības, kā arī iegūt kapitāldaļas jebkurā no šajās darbībās iesaistītajiem

⁶² Skat. šo secinājumu 45. punktā minēto judikatūru.

⁶³ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 16. decembris, Komisija/Francija (C-89/09, EU:C:2010:772, 44.–49. punkts).

saimnieciskās darbības subjektiem un kas tādu pašu aizliegumu nosaka šo kolektīvo organizāciju vadības struktūru un kontrolstruktūru locekļiem (turpmāk tekstā – “noteikumi par interešu konfliktu”), ir pretrunā LESD 49. un 56. pantam, Hartas 16. pantam, Pakalpojumu direktīvai un Atkritumu pamatdirektīvai.

72. *Interzero* uzskata, ka mērķi izvairīties no interešu konfliktiem varētu sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, piemēram, aizliedzot kolektīvām organizācijām slēgt līgumus ar saimnieciskās darbības subjektiem, kuros tām ir finansiālas intereses.

73. Slovēnijas valdība apgalvo, ka noteikumi par interešu konfliktu esot nepieciešami, lai novērstu šādu konfliktu rašanos starp kolektīvajām organizācijām un saimnieciskās darbības subjektiem, kas darbojas atkritumu savākšanas un apstrādes jomā, un no tiem izrietošās negatīvās sekas saistībā ar šīm organizācijām uzticēto uzdevumu izpildi. Čehijas valdība piekrīt un norāda, ka interešu konfliktu novēršana starp kolektīvajām organizācijām un atkritumu savākšanas un apstrādes saimnieciskās darbības veicējiem ir viens no Atkritumu pamatdirektīvas mērķiem.

74. Komisija atzīst, ka aizliegums attiecībā uz tādas kolektīvās organizācijas kapitāldaļu turētājiem, kas veic ieguldījumus atkritumu savākšanas un apstrādes saimnieciskās darbības subjektos, šķiet piemērots ierobežojums, lai izvairītos no interešu konfliktiem.

75. Šo secinājumu 41.–49. un 64.–69. punktā izklāstītie principi palīdz atbildēt uz septīto, astoto un devīto jautājumu, ņemot vērā šādus apsvērumus attiecībā uz Pakalpojumu direktīvu⁶⁴.

76. Ciktāl noteikumi par interešu konfliktu ir prasības, kas attiecas uz kapitāldaļu turēšanu uzņēmumā Pakalpojumu direktīvas 15. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē, tiem jābūt nediskriminējošiem, nepieciešamiem, lai nodrošinātu sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm, un samērīgiem⁶⁵. Noteikumi par interešu konfliktu šķiet piemēroti, lai nodrošinātu to pieņemšanas mērķa sasniegšanu. Galu galā to mērķis ir tostarp nodrošināt vides aizsardzību, izvairoties no riska, ka pretendenti, kas nav ekonomiski un/vai ekoloģiski visefektīvākie, tiktu izvēlēti komerciālu apsvērumu vai sakaru dēļ. Iesniedzējtiesai, ņemot vērā lietas dalībnieku izvirzītos argumentus, ir jāpārbauda, vai ir pieejami mazāk ierobežojoši līdzekļi, ar kuriem Slovēnija varētu sasniegt šo mērķi.

77. Tādējādi iesaku Tiesai atbildēt uz septīto, astoto un devīto jautājumu, ka LESD 49. un 56. pantam, Hartas 16. pantam, Pakalpojumu direktīvai un Atkritumu pamatdirektīvai nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kas liedz kolektīvu organizāciju kapitāldaļu turētājiem veikt atkritumu savākšanas un apstrādes darbības, kā arī iegūt kapitāldaļas jebkurā no šajās darbībās iesaistītajiem saimnieciskās darbības subjektiem un kas tādu pašu aizliegumu nosaka kolektīvu organizāciju vadības struktūru un kontrolstruktūru locekļiem, ar nosacījumu, ka nav mazāk ierobežojošu interešu konfliktu novēršanas līdzekļu, kuri nodrošinātu tādu pašu vides un cilvēku veselības aizsardzības limeni.

⁶⁴ Kā izriet no minētajiem šo secinājumu punktiem, nav jāveic šo tiesību normu atsevišķs izvērtējums, ņemot vērā LESD iekšējā tirgus noteikumus vai Hartu. Jākonstatē arī, ka lietas dalībnieki Tiesā nav norādījuši nevienu Atkritumu pamatdirektīvas noteikumu, kas liegtu pieņemt noteikumus par interešu konfliktu.

⁶⁵ Skat. Pakalpojumu direktīvas 15. panta 3. punktu. Tas neskar iespēju VTNP kontekstā atsaukties uz Pakalpojumu direktīvas 15. panta 4. punktu.

F. Par desmito jautājumu

78. Iesniedzējtiesas desmitais jautājums ir par to, vai ražotāju, kas nav kolektīvās organizācijas kapitāldaļu turētāji, pienākums noslēgt līgumus ar šo organizāciju, lai izpildītu savus RPA pienākumus, ir pretrunā LESD 49. un 56. pantam, kā arī Hartas 16. pantam.

79. *Interzero* apgalvo, ka šis pienākums ierobežo Hartas 16. pantā garantēto darījumdarbības brīvību, neesot pamatots ar sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm un katrā ziņā esot nesamērīgs, jo ražotājiem vajadzētu būt iespējai izvēlēties, vai tie pildīs savus RPA pienākumus, izveidojot savas organizācijas vai noslēdzot atbilstošus līgumus ar organizācijām pēc savas izvēles.

80. Nīderlandes valdība uzskata, ka šāds pienākums var novērst “parazītismu” no atsevišķu ražotāju puses, kuri cenšas darīt minimumu, kas nepieciešams, lai izpildītu savus RPA pienākumus.

81. Komisija apgalvo, ka šis pienākums ir LESD 56. pantā garantētās pakalpojumu sniegšanas brīvības un Hartas 16. pantā paredzētās darījumdarbības brīvības ierobežojums. Lai gan šķiet, ka tas ir vērsts uz tostarp vides aizsardzības mērķi, Komisija aicina iesniedzējtiesu pārbaudīt, vai nepastāv citi mazāk ierobežojoši līdzekļi šā mērķa sasniegšanai.

82. Manuprāt, atbilde uz desmito jautājumu ir cieši saistīta ar atbildi, ko ierosinu Tiesai sniegt uz otro jautājumu. Ja Savienības tiesības ļauj dalībvalstīm uzticēt atbildību par RPA pienākumu izpildi vienai vienīgai kolektīvai organizācijai, no tā izriet, ka ražotājiem, kas nav kolektīvās organizācijas kapitāldaļu turētāji, būs jānoslēdz līgumi ar šo organizāciju, jo tas būs vienīgais likumīgais veids, kā tie var izpildīt savus RPA pienākumus.

83. Tādējādi iesaku Tiesai uz desmito jautājumu atbildēt, ka gadījumā, ja Savienības tiesības ļauj dalībvalstīm uzticēt atbildību par RPA pienākumu izpildi vienai vienīgai kolektīvai organizācijai, ražotājiem, kas nav šīs organizācijas kapitāldaļu turētāji, var būt pienākums noslēgt līgumu ar šo organizāciju, lai izpildītu savus RPA pienākumus.

V. Secinājumi

84. Tādēļ ierosinu Tiesai atbildēt uz *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa, Slovēnija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem šādi:

- 1) LESD 106. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka organizācija, kam piešķirta atbildība par RPA pienākumu kolektīvo izpildi, var būt uzņēmums, kam uzticēts sniegt VTNP, kad pastāv tādas likumīgas sabiedrības intereses kā vides vai cilvēku veselības aizsardzība, kuras tirgus spēki nav spējuši pienācīgi apmierināt, ja valsts iestādes šai organizācijai ir nepārprotami uzticējušas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas uzdevumu ar aktiem, kuros norādīts pietiekams to pieņemšanas pamatojums, un ja ir pierādīts, ka tā veic saimniecisku darbību.
- 2) LESD 49., 56. pantam un 106. panta 2. punktam, Hartas 16. un 17. pantam, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (“Pakalpojumu direktīva”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (“Atkritumu direktīva”) 8.a pantam nav pretrunā tas, ka dalībvalsts uztic atbildību par RPA pienākumu

izpildi vienai vienīgai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka, ja šo pasākumu mērķis ir nodrošināt piemērotu vides un cilvēku veselības aizsardzības līmeni un ja šā mērķa sasniegšanai nav pieejami mazāk ierobežojoši līdzekļi.

- 3) Tiesiskās palāvības aizsardzības un tiesiskās drošības principi neaizliedz tiesiskā regulējuma grozījumus, saskaņā ar kuriem darbība, kas vērsta uz peļņas gūšanu un ko veic vairāki saimnieciskās darbības subjekti, tiek pārveidota par darbību, kura uzticēta vienai vienīgai organizācijai, kas darbojas bez peļņas gūšanas nolūka, un nav paredzēts pārejas periods un/vai pienācīgas kompensācijas izmaksa par zaudējumiem, kuri šiem saimnieciskās darbības subjektiem iespējams, radušies šo grozījumu dēļ.
- 4) LESD 49. un 56. pants, Hartas 16. pants, Pakalpojumu direktīva un Atkritumu pamatdirektīva neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru ražotājiem, kas laiž tirgū vismaz 51 % noteiktas kategorijas izstrādājumu, ir jāizveido organizācija, kura ir atbildīga par RPA pienākumu izpildes nodrošināšanu, un ka tikai šādi ražotāji var būt šīs organizācijas kapitāldaļu turētāji.
- 5) LESD 49. un 56. pantam, Hartas 16. pantam, Pakalpojumu direktīvai un Atkritumu pamatdirektīvai nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kas liedz kolektīvu organizāciju kapitāldaļu turētājiem veikt atkritumu savākšanas un apstrādes darbības, kā arī iegūt kapitāldaļas jebkurā no šajās darbībās iesaistītajiem saimnieciskās darbības subjektiem un kas tādu pašu aizliegumu nosaka kolektīvu organizāciju vadības struktūru un kontrolstruktūru locekļiem, ar nosacījumu, ka nav mazāk ierobežojošu interešu konfliktu novēršanas līdzekļu, kuri nodrošinātu tādu pašu vides un cilvēku veselības aizsardzības līmeni.
- 6) Ja Savienības tiesības ļauj dalībvalstīm uzticēt atbildību par RPA pienākumu izpildi vienai vienīgai kolektīvai organizācijai, ražotājiem, kas nav šīs organizācijas kapitāldaļu turētāji, var būt pienākums noslēgt līgumu ar šo organizāciju, lai izpildītu savus RPA pienākumus.